

Augsburg, 13. August 1553

An Johann Jakob Fugger

Druck: Demosthenes, Basel 1555, I, fol. γ3r-γ6r; Demosthenes, Basel 1572, VI, S. 207-209.

AD EVNDEM, HIER[ONYMI] VVOLFII
 in Demosthenicae conuersionis recognitionem
 Praefatio.

Euenire uidemus, uir praestantiss[ime], Domine et patrone obseruande, nescio quo siue hominum affectu, siue genio librorum, ut alij suis autoribus praemoriantur: alij iterum atque iterum et saepius recusi, ad posteritatis memoriam propagentur. Neque haec nostrae duntaxat aetatis conditio est, sed omnium temporum: neque earum scriptionum quas suo quisque ingenio perficit, sed illarum etiam quae ex peregrinis linguis in alias transferuntur. Sic autem diuturnitatis et propagationis scripti cuiusque certissima spes est, ut consentientem seculorum approbationem emeruit: ac ij tum typographi tum bibliopolae suis rationibus, ut non in praesentia (nam hominum imperitia et uanissimae nouitatis studium ueritati saepe obstat) tamen ad diuturnitatem optimè consulere uidentur, qui uetustissimos quosque autores, quorum perspectus est ipsa aetate genius, sibi familiares reddiderunt. Neque uero eos improbo, qui noua quaedam, erudita praesertim, et utilia, studiosis conscribunt: sed maximis laudibus dignos esse iudico, uel propter conatus egregios. Sed ego cum in illo genere me uel parum praestare posse, uel inanem operam sumpturum esse intelligerem: et eò me temporum ratio, uel perturbatio potius compulisset, ut contra uoluntatem etiam et infritutum meum aliquid audendum esset: non temerè omnino duos Graeciae praestantissimos oratores, latina oratione explicandos delegi: maximè, cum fortunae suffragium, cuius grauissima est in rebus mortalium autoritas, consilium meum approbarit. Distractis enim ferè primis (sic typographi loquuntur) exemplaribus, maiore doctorum applausit, quām improborum obtrectatione: sub incudem utrumque opus reuocandum fuit. Quod ut intellexeram, etsi uix ab immensis utriusque editionis laborib[us] respirassem, et ea quae tenuitas doctrinae meae atque ingenij tum ferebat, fide optima, summaq[ue] diligentia praestitissem: tamen quia posteriores cogitationes meliores esse dicuntur, neque ferè quisquam artifex ullum opus ita perficit, ut eius expoliandi nullum sibi locum relinquat: recognoscendi munus mihi defugiendum esse non putabam. Vt enim boni parentes genuisse suos liberos non contenti, eosdem etiam educare atque ornare omni diligentia conantur: sic ego mei officij esse duco, si quid lucis et nitoris scriptis meis afferre meditationis industria possim, nullis in ea re uigilijs esse parcendum: et candidi lectoris expectationi ac uoluntati, si qua ratione fieri queat, satisfaciendum. Quamuis enim ante hoc tempus ea consecutus fuerim praemia lucubrationum mearum, quae uoluntatem ad bene merendum de literis accensam, restinguere potius quām inflammare possent: excelsi tamen et liberalis animi habetur maiorem officij quām emolumenti ducere rationem: atque id non in minimo deputare lucro, si quib[us] prodesse possimus. Nam gloriolam quidem aucupandam, et uanam illam aurium titillationem tantis sollicitudinibus et aerumnis esse redimendam, haud scio an homo grauis et constans feriò persuadere sibi possit: praesertim cum ea spes, siue ob ingeniorum tenuitatem, siue ex doctrinae inopia, siue propter multorum uel ignauiam, uel fastidium, uel maledicendi libidinem, non paucos frustretur ac deludat: ut ne dicam, satius uideri nonnullis, ijsq[ue] non hebetissimis aut ignauissimis, in uitae obscuritate sine periculo delitescere, quām tam ancipitis aleae iactu innotescere: ac in summo ocio conatus aliorum licenter censere, quām tanto negocio malevolentiam et iniquitatem iudiciorum infeliciter subire. Sed nimis aberro à

proposito. Vt igitur ad rem ueniam: Isocrate recognoscendo, in cuius interpretatione prima ingenij mei rudimenta posita fuerunt, plus aliquanto sudatum est, atque genus orationis ita mutatum, ut propè aliud uideri possit: quod qua de causa contigerit, suo loco est à nobis expositum. Sententiarum quidem integrati, quae una maximè spectanda est fideli interpreti, nec priori editione decessit, nec posteriore accessit multum. Quare neminem fore spero tam iniquum, ut factum hoc meum acerbè reprehendat. Demosthenis autem, de quo nunc potissimum nobis agendum est, alia conditio fuit. Nam in eo conuertendo, maiore et religione et uerborum parsimonia eram usus, et uestigia Demosthenicae orationis penè superstitione persecutus. Quare factum fuit, ut alicubi latina oratio, paulò minus obscuritatis haberet, quam Graeca, in qua uel Plutarchi et Dionysii testimonio summa esse creditur intelligendi quoque difficultas. Accesserunt et errata typographica, opinione mea sanè et plura et grauiora. Parum enim, ut re ipsa declaratum est, uel Oporini cura, uel praesentia mea ualuit, contra operariorum negligentiam et importunitatem: quanquam in scripti exemplaris perturbationem culpae aliqua pars conferri potest. Sumus enim ipsi malè confuseque scribendo, et expungendis atque inferendis uarijs emblematis, in causa (sed ignoscimus ipsi nobis) ut libri nostri aliquando non optimè describantur. Nam Oporino, cuius domestica consuetudine menses complures sum usus, testis esse possum, qua solicitudine scripta archetypa legat, distinguat, adornet, emendet, antequam excudantur. Eas igitur hac editione mendas omnes sustuli: ac similem calamitatem nunc, cum priore conatu quasi glacies fracta et uia patefacta est, uitari posse confido. Prima igitur haec erit huius editionis utilitas, et quasi praerogativa: praeterquam quod haec enchiridij forma rationibus studiosorum, pauperum in primis, accommodatior est: et à locupletioribus magno uolumini, quod et commentarijs et aliorum interpretationib[us] est locupletius, facile sine detrimento rei familiaris adiungetur. Deinde si qua uel obscurius explicata, uel asperius collocata uidebantur (id quod in imitatione graecae elocutionis rarò effugitur) ea planiora, ut spero, et dilucidiora effecimus: ut quanto ipsius autoris oratio melior et ornatior est, tanto nostra plus et lucis et facilitatis habere uideatur. Sunt etiam explicata nonnulla (ut dies diem docet) quae nobis antè dubitationis aliquid attulerant. Et relicta tamen (ne quid uerum dissimulem) siue deprauata, siue alioqui per se obscura nonnulla, quae nulla inuestigationis diligentia restituere ac declarare potui. Quod ut ego ingenuè confiteor, ita mihi candidè ignosci uelim: uel hac de causa, quòd eos nodos (ut Horatius uocat) dignos esse uindice, quiuis haud dubiè peritus utriusque linguae intelliget: nosque tum haesitationis occasionem, tum ignorationis excusationem aliquam habuisse fatebitur. Quemadmodum autem liberalitatis est, ea quae habeas, benignè impertiri: sic uerecundi et prudentis animi fuerit, ea quae non habeas, à locupletioribus corrogare. Atque id mihi fuisse propositum, et Thrafonicam eorum arrogantiam qui se scire omnia profitentur, displicuisse, uel ex eo coniici potest, quòd ubi ad huiusmodi salebras peruentum fuit, in Isocrate dubitationes meas in calce operis annotauit: atque in Demosthene Graeca pridem marginibus adieci: et in fine Annotationum ad primam Olynthiacam mearum, aequos lectores rogaui, ut suum ad me perscibere iudicium non grauarentur. Quod hactenus quidem à nemine, quibuscumque de causis, esse factum cognoui: atque ij etiam me destituerunt, quos coram oraui, ut suam censuram interponere, ac tum mihi tum alijs utriusque linguae amatoribus inseruire obscuriorum locorum (quantum fieri posset) illustratione dignarentur. Illud quidem abundè mihi contigit, quo nulli praestantes uiri (etsi ego me in eum numerum minimè refero) unquam caruerunt, ut existerent homunciones ignaui, arrogantes, delicati, maledici, qui caninam contra me facundiam exercerent: quos ego uel opinione sua beatos esse, uel liuore contabescere, uel latratu auras implere facile patior, et conscientiae meo testimonio contentus, et posteritatis aequioribus iudicijs fretus, ualere iubeo. Quae cum ita sint, ego me, qui ea quae tenuitas et ingenij et fortunae meae ferunt, omnia diligenter fideliterque praestiterim, boni uiri officio, et reipub[licae] literariae studiosi functum esse confido. Faxit Deus Opt[imus] Max[imus] sine cuius fauore frustra nos fatigamus, ut opera mea tantum prospicit omnibus, quantum ego uelle: utque labores hi mei eodem animorum candore à lectoribus excipiuntur,

quo à me suscepti perfectiꝝ sunt. Peracerbum enim est, nullo suo emolumento, publicae duntaxat utilitatis gratia laborantem, uirulentas etiam calumniatorum linguaꝝ experiri: quorum susurros atque aculeos si euitare non licebit, illud me consolabitur, quod Magnus Alexander usurpabat, REGIVM ESSE AVDIRE MALE, CVM FACIAS BENE, mitigabit et illa ratio dolorem meum, quòd cordati omnes haud difficulter perspiciunt, id genus criminatioꝝ non tam ab improbatione magni conatus ac difficulis operis contemptu proficisci, quàm ab aemulatione, malevolentia, inuidia: quae in summa turpitudine id solum habet boni, quòd ijs in quorum animis sedem fixit, plurimùm affert mali. Ego uerò illorum miseria non delector, sed eos ita felices esse uellem, ut quae reprehendunt et exagitant, corrigerent, ac longè meliora efficerent. Ita demum et existimationi suae consulerent, et studiosis prodesse, et meae famae, si gratia doctorum indignum esse putant (etsi persuasum habeo, temerè fortasse, sed tamen persuasum habeo, neminem bonum et doctum mihi esse inimicum posse) incommodarent. Sed bene sperandum potius est, quàm malè ominandum: et huius nostrae laboriosae conuersionis, atque operosioris etiam recognitionis euentus, fortunae lectorumqꝝ iudicijs permittendus: quae quo aequiora cognouerimus, eò reddemur ad absoluendos iustos in Demosthenem et Isocratem commentarios, alacriores. Aequitatis autem esse puto, pauculos errores, quos in prolixo opere cauere difficultum est, et ignorationes, cum eorum quae fortasse non malè diximus, ac diligenter explicauimus, multitudine comparare. Atque haec ad lectores siue morosos, siue inuidos, siue etiam imperitos uel monendos, uel placandos, si quid aequi à se impetrari sinent, pertinere uolo. Nam quod ad tuum de me iudicium attinet, uir amplissime, animo sum et seculo et magno. Qui cum pridem conatum meum boni consulueris minus absolutum, idqꝝ moribus et studijs meis nondum ita perspectis: planè desiperem, si post tantum à me nunc adhibitum studium, et tam luculentam orationum atque epistolarum Aeschinis accessionem, quae quidem Demostheni magnam lucem, et utilitatem lectoribus haud exiguum cum pari uoluptate coniunctam afferent (ne Annotationes, aliáque complura commemorem) de tua erga me et lucubrationes meas uoluntate dubitarem. Praesertim cum non parui temporis domestica consuetudine, cum caeteris in rebus excellentem uirtutem, ac ingenij praestantiam, tum humanitatem tuam in tanto fortunae fastigio admirandam, magna cum uoluptate et fructu meo non paenitendo cognorum. Itaque Demosthenes opera mea nunc tandem Aeschini, abolito illo ueteri odio, reconciliatus atque coniunctus, denuò se tuo patrocinio commendat: in spe optima situs, te talem clientem nec aspernaturum, neque neglecturum, sed eo habiturum esse loco, quo se dignum iudicaris. Tantum autem tuo acerrimo iudicio tribuit, ut si excellentiae tuae probatus fuerit, caeterorum omnium malevolentiam et obtrectationes animo aequissimo et maximo contemnere decreuerit. Quòd si illud praeter spem euenerit, ut et inuida obtrectatorum ora conticescant, et aliqui candorem uiris bonis et doctis dignum in iudicando adhibeant, ea felicitas non tam industriaꝝ meae, quàm liberalitati tuae erit ascribenda: qua factum est, ut plus tranquilli ocij nactus, expendere omnia diligentius et perpolire possem. Quod ita fore ut credam, fortunatissimus tuus Genius efficit, et uirtute atque ingenio tibi parta autoritas: quarum rerum si ex uberrimo tuo fonte uel tenuem alueolum in nostros agellos deriuaris, laetos honesti nominis fructus aliquando percipiemos. Augustae Vindelicorum, ex Bibliotheca tua. Idibus Augusti, natali meo: Anno 1553.